

Føroya Sosial-Demokrat

FRÆLSI

JAVNAÐUR

BRÓÐURSKAPUR

Nr. 32

Lýsingarprisur fyri mnr: 20 oyru á
1. síðu, 15 oyru á 3. og 4. síðu

Týsdagin 12. august 1952

Bladið verður bílagt á posthúsinum, og
kostar kr. 3,20 + porto um fjórðingsárið

25. árg.

Framá ungu sosialistisku Føroyar

I.

HITT SEIGPINDA FÓLKID

Er ein frisinnaður maður, sosialistiskur arbeiðs- og fiskimannapolitikkur neyðugur her á landi?

Vit leita eitt sindur aftur í tíðina.

Okkum nýtist tó ikki at fara so langt aftur, at vit koma at blaða tey dapru blöðini, har okkum verður sagt hvussu okurleikirnar hjá tí »tyraniserandi« yvirklassavaldinum rubbaðu seg í bein á tí kúgaðu og trælkaðu húskallafjöldini.

20 ár eru nógv langt tíðarbil at fara aftur í tíðina fyri at rökka at teimum veruleikum, ið eru ivaleysa rúgvismiklir at vísa okkum á, hvussu ómetiliga neyðugur ein sosialistiskur politikkur er, um arbeiðara- og fiskimanna fjöldin skal hugsa um at hava bert tolvulig livilíkindi í landinum.

Menn leitaðu sær burtur — til Íslands, Grönlands og aðrastaðni. Teirra liv var bundið at teimum vánaligu »líkkistunum«. Trongligt var innanborða. Ring upphaldsrúm, og lítill og ringur var kosturin umborð. Tað var tann tíð, tá ið javnaðarmenn máttu berjast við liv og sál fyri at bjarga fiskimonnum nökur gram av margarin ella sukri aftur at, fyri at teir ikki skuldu svölta í hel. Á havinum balaðust teir sjei mánaðir av árinum.

Heima sat konan við börnunum. Hon átti ikki eitt oyra at keypa fyri. Av náði fekk hon tað neyðugasta til livsupphaldið uppá borg frá keypmanninum. Bert tað neyðugasta, so börnini átti plögg uppá kroppin og ein bita inn í munnin.

Tá ið maðurin kom heim aftur hugdi hann at kontrabókini. Ikki so fá vóru blöðini, ið hann mátti blaða fyri at koma at úrslitunum. Hann hevði ikki áráði at telja saman. Tað mátti steðga til keypmaðurin hevði gjørt upp um nýggjársleitið.

So var nýggjárið farið um bak. Summir finga tá nakrar krónur, summir máttu biðja til fleiri mánaðir vóru farnir av nýggja árinum, ja, summir sóu ongantíð nakað oyra, við tí skili fóru teir av stað aftur.

Farið varð til keypmannin at borga fyri skuldini. Hjá onkrum, ið hevði lætt hús, rökk ársinntøkan til, men hjá teimum allra flestu fór øll inntøkan, og tó restaðu nakrar hundrad krónur í at øll skuldin var goldin.

Soleiðis gekk ár undan ári, og úrslitið var har eftir. Nógvir mistu hús og heim, nógvir av teimum smærru keypmonnum, ið av valvild hövdu givið ov nógvan kreditt, fóru á heysin, mistu alt teir áttu. Lögfróðingar hövdu nógv at gera. Hjartaleyst og »kyniskt«

heystaðu teir gull av veseldómi fólksins.

Sjálvt um hitt versta ikki hendi øllum, mundi livið tó vera virðislítið hjá mongum.

Heimini vóru fátæklig. Húsin oftast illa hildin. Uttanhýsis: rustaðar takplátur, rotnandi víður. Inni lítið mætarí. Máling var sum silvur og tapet og linolium sum gull, eingir poleraðir skreytlutir og eingir polstraðir stólar. Tó her hardist konan. Ryggurin bagnaði og hendurnar slitust av gólvskrubbini. Börnini skuldu hava sítt, mat og klæði, men einki var at taka av. Tí vóru klæðnaplöggin veselag og finleikin eftir evnum. Einki var góðgætið, ið fróa kundi tey smáu barnaeyguni, bert tað biligasta og tað, ið fáast kundi at læta inn í munnin á teimum.

Líkamliga og sálarliga ein terings-tíð.

Hvat gjörði samfelagið?

Rætti ikki hondina frá síðuni. Annað kundi eingin venta, tá vit minnst, at tað vóru teir stökk-konservativu, arbeiðarafiggindaligu kapitalistverjurnar, sambandið og sjálvstýrið, ið sótu við ræðinum.

Annar flokkur bardist fyri dyggari sambandi við Danmark. Einki skuldi henda, einki skuldi gerast, danski stáurin skuldi sparast.

Meira nýtist ikki at vera sagt um henda flokk. Hann hevur verið svartasta afturhald, armóð, neyð, hungur og hall hevur fylgt fótaferð hansara, og ein skemdargerð hevur tað verið fyri fólk og land, at hesin flokkur nakrantíð skal hava havt eitt orð at sagt í føroyskum politikki. Hann hoyr ir ikki heima her á landi og hevur tí aldri tænt føroyingum og Føroyum.

Sjálvstýrisflokkurin var einki mætarí. Tá ráddi størstu afturhaldskreftir í hesum flokki. Teirra mið og mál var ikki at bota um korini hjá fjöldini. Nei, teir fóru ein ovurfinan nationalistisk politik. Teir fóru einastu sonnu føroyingar. Hat, klandur, spjaðing og alt tað illa ið fylgir av hesum var alt, ið hesin flokkur megnaðu at útinna sum politiskir rágerðar.

Beint í hesum tíðarbilinum tendraðist hin reyða stjórnan í eystri. Mætarí menn við slíkum undangongummonum sum P. M. Dam á odda sóu, at hetta bar ikki til. Nú trongdu við til ein uppbyggjandi politik, ið av sonnum kundi geva fólkinum eitt stöði at byggja á.

Teir stovnaðu ein sosialistisk arbeiðaraflokk — javnaðarflokkinn, ið vildi vildi greiða allar sosialar, økonomiskar, nationalar og mentunarlígar spurningar, fólkinum og landi-

num til frama.

Tað, sum í dag er vunnið arbeiðs- og fiskimonnum til bata, er javnaðarflokksins verk. Tá hinir kunnu siga, at vit vóru við til at greiða atkvøðu fyri tí og tí framstigarmálinum, so var hetta einans tí teir vóru so hart trýstir av javnaðarmonnum, at teir ikki tordu annað.

Tað hevur og er framvegis bert ein flokkur — javnaðarflokkurin, ið er stovnaður og útygdur, við bert tí eina stavnaldinum: at hevja arbeiðs- og fiskimannafjöldina til betri og tryggja livskor.

Næstu ferð nökur orð um, hvørjar møguleikar hin uppvaksandi ungdomurin hevði at útbúgva seg og ognar sær víðari kunnleika á teimum ymisku økjum.

Kongavitjanin

Kl. 9 tórsmorgunin kom hansara hátign Frírikur kongur hin IX á land av kongaskipinum.

Eina løtu aðrenn vóru hornblásararnir komnir út og blástu ymisk lög, aftaná at kongur var kominn á land blástu teir kongasangin, og báðar tjóðsangirnar.

Lögmaður var fyrsti maður í beyð honum vælkoman at vera, tí næst helt borgarstjórin J. P. Henriksen røðu, ið prentað er á øðrum stað í blánum.

Kongur fór tí næst við fylgi út á landsframsýningina, har tey ið framstillað hövdu stóðu. Lögmaður helt her røðu.

Aftaná gekk Jens Chr. Johannesen, stjóri, runt við kongi og greiddi honum frá tí ymsa.

Tótingardeildin og listadeildin vóru eisini vitjaðar.

Kongur var so á landssjúkrahúsinum og á marinustöðini.

Kl. 11¼ var samkoma hjá ríkis-umboðsmanninum har hópur av gestum var mótt.

Formaður lögtingsins Johan Poulsen takkaði her kongi fyri heilsanir hann hevði sent til 100 ára dagin og fyri at kongur á heimferðini úr Grönlandi vildi vitja okkum.

Kongur takkaði fyri móttøkuna, bar fram heilsu frá hennara hátign drottning Ingrid og ynskti gott samarbeiði.

Riddarakrossu finga Jens Chr. Johannesen, stjóri, Dánjal Niclasen, stj., og Iversen, lögtingsmaður.

Landsframsýningin gav kongi grindakniv við beinskafti og slíðra, og lögmaður gav honum eitt landsframsýningsmerki av gulli.

Aftaná at kongur hevði heilsa uppá øll ið vóru komnir til staðar og hevði prátað við ymsar varð farið umborð aftur og kl. 2 fór Dannebrog frá aftur Molanum við kongi á brúnni.

Kongur segði farvæl og takkaði fyri dagin og ynskti góða framtíð. Fólkið rópti hurrá og veitraði til skipið var komið út um Molan.

Tá kongaskipið var á veg higar, finga teir boð um at Marshall hevði fingið motorskaða 300 fjórðingar úr landi og trongdi til hjálp. Settu teir kós móti staðnum, men tá teir vóru 3 tímar frá, finga teir boð frá Thetis, ið segði frá, at teir hövdu givið Marshall enda. Kongaskipið broytti so kósina aftur og sigldi á Havnina.

Thetis kom inn við Marshall tórsmorgunin.

